

BELEIDSNOTA PAARDENBAKKEN GEMEENTE HAREN

Gemeente Haren, 17 mei 2016

Beleidsnota paardenbakken gemeente Haren.

1. Inleiding

Activiteiten met paarden en het houden van paarden zijn de laatste jaren in Nederland flink in opmars. Er worden niet alleen bedrijfsmatig vaker paarden gehouden, ook worden er steeds meer “aan huis” paarden gehouden. De ontwikkelingen hebben al enige tijd aandacht bij de landelijke politiek en brancheorganisaties zoals de Koninklijke Hippische Sportfederatie. De sterke groei van paardenactiviteiten is ook in het landelijk gebied van Haren duidelijk zichtbaar geworden. Het gaat met name om pensionstalling en maneges op (voormalige) agrarische percelen en het houden van paarden bij particulieren. Voor het landschap kan het houden van paarden zichtbare gevolgen hebben in zowel positieve als in negatieve zin. Het houden van paarden is een positieve ontwikkeling om het agrarische karakter van de gemeente te behouden. De paardenhouderij kan vaak met eenvoudige middelen bijdragen aan behoud en ontwikkeling van landschappelijke waarden. In het landelijk gebied van Haren gaat het dan bijvoorbeeld om de ruimtelijke indeling van het erf, gerichte toepassing van inheemse beplanting en materiaal en kleurkeuze van bijvoorbeeld omheiningen en opstallen.

Het houden van paarden kan ook negatieve gevolgen hebben voor het landschap. De paardenhouderij maakt (vaak) gebruik van kunstmatige artefacten zoals stapmolens of paardenbakken. Ook is de inrichting en het onderhoud van het terrein onduidelijk omdat er te weinig gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden van landschappelijke inpassing of streekeigen architectuur. Tot slot zijn er allerlei afgeleide activiteiten die niet in harmonie met het landschap zijn zoals het gebruik van lichtmasten, opslag van materialen, witte linten en omheiningen van gebiedsvreemde materialen. In deze gevallen spreekt men van “verrommeling” of “verpaarding.”

2. Doelstelling/probleemstelling.

Op dit moment beschikt de gemeente Haren niet over beleid om adequaat om te gaan met het fenomeen verpaarding en specifiek de aanleg van paardenbakken. Met deze nota wordt beoogd om de hobbymatige paardenhouderij in goede banen te leiden. Hiermee ontstaat houvast voor de gemeente om schetsplannen/aanvragen te toetsen en duidelijkheid voor de burger die een paardenbak wil realiseren.

Deze nota vormt de basis voor het beleid dat wordt opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied. De centrale vraag die in deze nota zal worden beantwoord is:

” Wanneer is het realiseren van een paardenbak met de daarbij behorende voorzieningen bij een woning in het buitengebied van de gemeente Haren aanvaardbaar en kan medewerking worden verleend? Eén en ander met het oog op het streven naar een goede ruimtelijke ordening en het voorkomen van ongewenste situaties (overlastsituaties) in de meest ruime zin”.

3. Samenvatting nieuw beleid

Het geformuleerde beleid in deze nota is in deze paragraaf samengevat weergegeven. In de overige paragrafen zal dit beleid nader worden uitgewerkt en toegelicht.

Het beleid gaat uit van het terughoudend omgaan met verzoeken om paardenbakken bij een woning mogelijk te maken (nee, tenzij principe). Er zijn meerdere mogelijke situaties:

1. realisering paardenbak op gronden met de bestemming “Wonen”;
2. realisering paardenbak op aangrenzende gronden met de bestemming “Agrarisch met waarden”;
3. realisering paardenbak op gronden met een bestemming “Agrarisch met waarden” (alleen aansluitend op een agrarisch bouwvlak) of een bestemming “Agrarisch – Agrarisch

dienstverlenend”;

4. realisering paardenbak op gronden met de bestemming “Natuurgebied” of op gronden met een hoge natuurwetenschappelijke of landschappelijke waarde.

Ad 1. Het uitgangspunt van deze nota is dat een hobbymatige paardenbak gerealiseerd dient te worden bij de woning op gronden met de bestemming “Wonen” (Wonen-1 of Wonen-2). Er zal moeten worden voldaan aan de specifieke bouwregels voor de, bij een paardenbak behorende, voorzieningen. Deze bouwregels worden gebaseerd op de van toepassing zijnde toetsingscriteria. Deze criteria zullen worden verwerkt in een binnenplanse afwijkingsbevoegdheid behorende bij de bestemming “Wonen”. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat er voldoende beschikbare ruimte op het perceel aanwezig is.

Ad 2. Indien realisering van de paardenbak op deze gronden geheel of gedeeltelijk niet mogelijk is, kan worden beoordeeld of het geheel of gedeeltelijk realiseren van een paardenbak op de aangrenzende gronden (direct grenzend aan de gronden met de bestemming “Wonen”) aanvaardbaar is. Indien de paardenbak geheel of gedeeltelijk op de aangrenzende gronden met een andere bestemming is geprojecteerd zal de aanvaardbaarheid via het verlenen van een binnenplanse afwijking worden geregeld. Ook in dit geval zal aan de van toepassing zijnde toetsingscriteria (die als voorwaarden zullen worden opgenomen in het bestemmingsplan) moeten worden voldaan. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de waarden van het buitengebied niet onevenredig mogen worden aangetast.

Ad 3. Voor het realiseren van een paardenbak in het kader van de uitoefening van een hobbymatige activiteit bij een agrarisch bedrijf dient de paardenbak binnen de gronden met de bestemmingen “Agrarisch met waarden” of “Agrarisch – Agrarisch dienstverlenend” te worden gerealiseerd. In dit geval zal aan de van toepassing zijnde toetsingscriteria moeten worden voldaan.

Ad 4. Realisering van een paardenbak op gronden met de bestemming “Natuur” of op gronden met een hoge natuurwetenschappelijke of landschappelijke waarde (binnen de bestemming “Agrarisch met waarden”) is uitgesloten.

4. Reikwijdte nota.

Er zijn 2 soorten paardenbakken, nl:

- paardenbakken die onderdeel vormen van het bedrijfsmatig houden van paarden (b.v. een buitenbak bij een manege);
- paardenbakken die geen onderdeel vormen van een bedrijf (hobbymatig gebruik).

Deze nota richt zich niet op de paardenbakken die onderdeel vormen van het bedrijfsmatig houden van paarden (eerste categorie). In paragraaf 5a wordt nader ingegaan op het begrip “*bedrijfsmatig houden van paarden*” teneinde de begrenzing ten opzichte van het hobbymatig houden van paarden duidelijk aan te geven.

Deze nota richt zich met name op de aanvaardbaarheid van paardenbakken bij woningen in het kader van het hobbymatig houden van paarden (tweede categorie). Dit kunnen zowel paardenbakken bij particuliere woningen als bij bedrijfswoningen zijn. Het uitgangspunt in alle gevallen is om een onevenredige aantasting van het aanzien van het buitengebied te voorkomen.

5. Hobbymatig houden van paarden bij agrarische bedrijven.

Het hobbymatig houden van paarden komt niet alleen voor bij particuliere woningen, maar ook bij agrarische bedrijven. Het is mogelijk dat bij een agrarisch bedrijf een paardenbak wordt gerealiseerd ten behoeve van het berijden van enkele paarden (uitoefening van een hobby). Dit betekent dat het houden van enkele paarden en de aanleg van de paardenbak als aparte hobbymatige activiteit wordt aangemerkt, onafhankelijk van de bedrijfsmatige activiteiten in het kader van de (agrarische) bedrijfsvoering.

Voor deze categorie zijn niet alle geformuleerde toetsingscriteria van toepassing. Wel is het ook hier van belang regulerend op te treden gelet op de hiervoor beschreven redenen (ruimtelijke impact, aanzien van het buitengebied, beschermen van het landschap/natuurwaarden etc.). In deze nota wordt gekozen voor het zoveel mogelijk hanteren van één lijn m.b.t. de beoordeling van de aanvaardbaarheid van hobbymatige paardenbakken. In deze categorie wordt daarop de volgende uitzondering gemaakt. Indien er voldoende ruimte is bij een agrarisch bedrijf (op gronden met de bestemming Agrarisch-Agrarisch dienstverlenend en alleen aansluitend op het agrarisch bouwvlak binnen de bestemming Agrarisch met waarden) is het mogelijk de oppervlakte uit te breiden naar 1.250 m² mits aan alle overige criteria wordt voldaan.

a. Wanneer is er sprake van hobbymatig gebruik?

Het hobbymatig houden van paarden vindt veelal plaats bij dienstwoningen behorende bij agrarische- of tuinbouwbedrijven of overige particuliere woningen in het buitengebied. Het hobbymatig houden van paarden kenmerkt zich o.a. door het ontbreken van een winstoogmerk en de beperkte omvang van het aantal paarden welke zijn bedoeld voor het persoonlijk gebruik door de bewoners van het bijbehorende perceel. In algemene zin wordt een bovengrens van 4 paarden aangehouden voor hobbymatig gebruik. Deze grens is bepaald door (de aanscherping van) het Activiteitenbesluit. Deze grens wordt aangegeven door vaste jurisprudentie op basis waarvan het houden van 4 of minder paarden als hobbymatig wordt aangemerkt. Het houden van meer dan 4 paarden betekent zondermeer dat er sprake is van een bedrijfsmatig gebruik in de zin van deze nota. Het aantal dieren is echter niet alleen bepalend waar de grens tussen hobbymatig en bedrijfsmatig gebruik ligt. Ook bij het houden van 4 of minder paarden kan er in sommige gevallen sprake zijn van een bedrijfsmatig gebruik.

Andere aspecten (naast omvang en winstoogmerk) die een rol kunnen spelen bij de beoordeling van de vraag of er sprake is een hobbymatige activiteit zijn:

- commerciële doeleinden (worden er bijv. advertenties geplaatst?);
- gebruik/aanwending van de dieren;
- wordt de mogelijkheid geboden paarden tegen een vergoeding te berijden?;
- is de uitstraling van dien aard dat deze nog te rijmen valt met de woonfunctie van het betrokken perceel?
- een inrichting in de zin van de Wet milieubeheer is zondermeer bedrijfsmatig.

Uit de beantwoording van deze vragen kan worden afgeleid of er daadwerkelijk sprake is van een hobbymatige activiteit. Hieruit vloeit bijvoorbeeld voort dat indien er 4 of minder paarden worden gehouden, maar deze b.v. worden verhuurd aan derden of worden aangeboden via advertenties aan derden om te berijden er sprake is van een bedrijfsmatig gebruik, dat niet is toegestaan. Er is ook sprake van bedrijfsmatig gebruik indien op het perceel zelf enkele paarden, maar elders meer paarden worden gehouden. Er zal altijd moeten worden gekeken naar het totale aantal. In dat geval is er geen sprake meer van een hobbymatig gebruik, maar van een bedrijfsmatig gebruik.

b. Geen bedrijfsmatig/commerciële uitingen.

Er mogen tevens geen bedrijfsmatig/commerciële uitingen zijn. Het verhuren van paarden aan derden, het plaatsen van advertenties in de media voor het werven van klanten die de paarden kunnen berijden, het plaatsen van reclameaanduidingen ter plaatse of elders in de gemeente of het laten berijden van de paarden door anderen dan de bewoners van het pand zelf tegen een (financiële) vergoeding zijn indicaties dat er geen sprake meer is van het hobbymatig houden van paarden, maar van het bedrijfsmatig houden van paarden.

Hieruit vloeit voort dat het bedrijfsmatig houden van paarden en dus ook de aanleg van paardenbakken met de daarbij behorende faciliteiten (b.v. hekwerk, verlichting etc.) buiten de gronden met een daarvoor in het bestemmingsplan opgenomen toegesneden bestemming niet is toegestaan.

6. Definiëring begrippen.

Het begrip paardenbak in deze nota moet worden gelezen als de paardenbak op zich met alle daarbij behorende voorzieningen. De bestemming "Wonen" moet worden gelezen als de bestemming "Wonen-1" en als "Wonen-2". In bijlage I is een overzicht opgenomen van de definities van verschillende begrippen die in deze nota worden gebruikt.

7. Geldende regelgeving/beleid.

a. Bestemmingsplan Buitengebied 1990.

In het bestemmingsplan Buitengebied 1990 was het ruimtelijk beleid voor het Buitengebied opgenomen. De landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden van het buitengebied zijn in dit plan beschreven. Op basis van het bestemmingsplan "Buitengebied 1990" waren paardenbakken voor hobbymatig gebruik bij recht toegestaan op gronden met de bestemming "woondoeleinden". In deze bestemming was geen aanlegvergunningstelsel opgenomen. De bijbehorende voorzieningen zoals een hekwerk, lantaarnpaal etc. vielen onder het verzamelbegrip bouwwerken, geen gebouwen zijnde. Een hekwerk mag b.v. op basis van de bestemming "woondoeleinden" max. 5 meter hoog zijn.

In het bestemmingsplan "Buitengebied 1990" was dus geen specifieke planologische regeling opgenomen voor het realiseren van paardenbakken in het kader van het hobbymatig gebruik.

Het hobbymatig houden van paarden was in deze situatie bij zowel burger- als bedrijfswoningen mogelijk. Hoewel het binnen de bestemming "wonen" mogelijk is bijbehorende voorzieningen te treffen, ontbreekt hier veelal de ruimte voor. In de praktijk wordt voor de realisatie van een paardenbak daarom vaak uitgeweken naar aangrenzende gronden met een andere bestemming (veelal gronden met een agrarische bestemming).

b. Geldende beheersverordening Buitengebied.

In de huidige beheersverordening voor het buitengebied zijn paardenbakken op gronden bij een woning niet toegestaan (aangemerkt als strijdig gebruik). Deze beheersverordening vormt de overgang tussen het oude beleid (bestemmingsplan Buitengebied 1990) en het nieuwe beleid (nieuwe bestemmingsplan Buitengebied). Er is tot het moment dat er nieuwe beleidskeuzes worden gemaakt gekozen voor een conserverende benadering.

c. Besluit van 14 september 2010.

In het besluit van 14 september 2010 hebben burgemeester en wethouders het volgende standpunt voor de herziening van het bestemmingsplan "Buitengebied 1990" vastgesteld: "woonbestemmingen van percelen mogen in principe niet worden uitgebreid ten koste van andere huidige bestemmingen in het overig buitengebied (met name agrarische- en natuurbestemmingen)".

Dit besluit betekent ook dat niet alleen terughoudend dient te worden omgegaan met verzoeken om een paardenbak te mogen aanleggen buiten het eigen woonperceel (bestemming "wonen"), maar dat deze gronden onderdeel moeten blijven uitmaken van het buitengebied. Dit betekent dat altijd gestreefd zal worden naar een zo groot mogelijke inpassing in het buitengebied (zo weinig mogelijk bebouwing, eisen aan het natuurlijk houden van gronden, indien mogelijk compensatie van het in beslag genomen buitengebied door andere gronden aan de natuur terug te geven).

d. Vergunningvrij bouwen.

Een paardenbak en eventuele daarbij behorende voorzieningen mogen vergunningvrij worden opgericht indien wordt voldaan aan het bepaalde in het Besluit omgevingsrecht (Bor). In alle andere gevallen is een omgevingsvergunning vereist.

e. Vergunningplicht

Paardenbakken zijn in de meeste gevallen aan te merken als bouwwerken in de zin van de Woningwet omdat ze van een omheining zijn voorzien. In de Bouwverordening is een bouwwerk gedefinieerd als: "elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van de bestemming hetzij direct hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren." Dit betekent dat een paardenbak met bijbehorende voorziening(en) zoals een omheining, lichtmast etc. in principe vergunningplichtig is.

e. Milieuwetgeving.

Het houden van paarden kan de volgende milieuaspecten met zich mee brengen: eventuele hinder veroorzaakt door geur, stof, geluid en licht. In het kader van de milieuwetgeving (brochure "Bedrijven en milieuzonering") dient een minimale afstand van 50 meter te worden aangehouden voor geur en 30 meter voor geluid, stof en gevaar. Voor het aspect licht is geen specifieke afstand opgenomen, omdat het mogelijk is via maatregelen of beperkingen de lichthinder naar de omgeving te beperken.

Voorts wordt op basis van de Wet geurhinder en veehouderij voor het houden van dieren een afstand van 50 meter aangehouden. Een paardenbak is weliswaar niet een hoofdverblijf van dieren, maar in de lijn van de jurisprudentie wordt vooralsnog de afstand van 50 meter aangehouden.

Het is echter de verantwoordelijkheid van de gemeente om zelf invulling te geven aan de milieuhygiënische aspecten in het beleid. In deze nota wordt, gelet op het voorkomen van hinder voor omwonenden en de in de jurisprudentie geformuleerde lijn, gekozen voor een minimale afstand van 50 meter tot de woningen van omwonenden.

7. Herziening bestemmingsplan "Buitengebied 1990".

In het kader van de wettelijke verplichting, om alle bestemmingsplannen ouder dan 10 jaar te herzien voor de datum van 1 juli 2013, is de beheersverordening Buitengebied vastgesteld. Daarna zijn de voorbereidende werkzaamheden opgestart voor het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Haren.

De eerste aanzet voor het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan is het vaststellen van een Kadernota voor het buitengebied van de gemeente Haren. Het doel van de Kadernota is om de uiteindelijke beleidskeuzes in het bestemmingsplan in een breder perspectief te plaatsen vanuit een breed gedragen ontwikkelingsvisie op het buitengebied.

De Kadernota gaat ook in op de "verpaarding" van het buitengebied. Deze nota is in de vergadering van 25 februari 2013 door de gemeenteraad vastgesteld. De gemeenteraad heeft eveneens besloten het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied op te stellen. Deze nota vormt een onderdeel van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied.

8. Criteria voor het verlenen van medewerking

In aansluiting op de inhoud van de Kadernota zijn in deze nota criteria opgenomen die aangeven wanneer een paardenbak kan worden gerealiseerd c.q. medewerking daaraan kan worden verleend. Hierbij wordt uitgegaan van de aanname, gebaseerd op de Kadernota, dat in het nieuwe bestemmingsplan de regel wordt opgenomen dat paardenbakken en de daarbij behorende faciliteiten binnen de bestemming "woondoeleinden" en in de aangrenzende

“agrarische bestemmingen” via het opnemen van een binnenplanse afwijkingsbevoegdheid mogelijk worden gemaakt.

a. Toetsingscriteria.

De vraag of het realiseren van een paardenbak met aanverwante voorzieningen bij een woning aanvaardbaar is en medewerking kan worden verleend, kan worden beantwoord door deze vraag te toetsen aan de volgende criteria:

Gebiedscriterium:

1. de paardenbak mag niet zijn geprojecteerd op gronden die liggen in of direct grenzen aan het gebied dat is aangewezen als Beschermd dorpsgezicht Rijksstraatweg;

Algemene criteria:

2. de paardenbak moet ten dienste staan van een hobbymatige activiteit;
3. realisering van de paardenbak en/of bijbehorende voorzieningen mag niet tot gevolg hebben dat de landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarden onevenredig worden aangetast (de aanleg van paardenbakken in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is hierbij niet toegestaan);
4. indien de situering c.q. omgevingsfactoren dit vereisen mag een paardenbak slechts worden gerealiseerd c.q. kan slechts worden gelegaliseerd nadat een erfinrichtingsplan is ingediend en is goedgekeurd door burgemeester en wethouders;
5. per woning is maximaal één paardenbak toegestaan; de paardenbak dient achter de woning (of dienstwoning) te worden gesitueerd;
6. de oppervlakte van de paardenbak mag niet meer dan 800 m² bedragen; bij een agrarisch bedrijf is een maximale oppervlakte van 1250 m² mogelijk;
7. de oppervlakte van het perceel waarop de woning staat dient minimaal 1600 m² te bedragen (oppervlakte gronden met woonbestemming);
8. de afstand tussen de paardenbak en een bestaande woning van derden (inclusief aan- of uitbouwen) dient minimaal 50 meter te bedragen; de afstand tot een perceel van derden bedraagt minimaal 3 meter;
9. de paardenbak dient te worden aangelegd op gronden met de bestemmingen “Wonen-1”, “Wonen-2”, “Agrarisch met waarden” of “Agrarisch – Agrarisch dienstverlenend” of op gronden direct aangrenzend aan de bestemming “wonen”;

Vormcriteria:

10. de paardenbak moet zijn voorzien van een open omheining met een gedekte bij het landschap passende kleurstelling (donkergroen of bruin) of na goedkeuring door burgemeester en wethouders van een omzooming met streekeigen, bij het landschap passende beplanting;
11. de hoogte van de omheining mag niet meer zijn dan 1.50 meter;
12. bij een paardenbak mogen geen lichtmasten worden opgericht;

b. Algemene toelichting op de toetsingscriteria.

Het komt de duidelijkheid ten goede de voornoemde criteria toe te lichten hoe deze gebruikt moeten worden bij de toetsing van de aanvaardbaarheid van geprojecteerde paardenbakken. Deze criteria zullen in het nieuwe bestemmingsplan worden verwerkt in de regels (binnenplanse afwijkingsbevoegdheid) met betrekking tot de bestemming “wonen” en de agrarische bestemmingen. Op basis van deze criteria zal worden beoordeeld of ontheffing kan worden verleend voor het realiseren van een paardenbak.

c. Specifieke toelichting op elk genoemd toetsingscriterium

In verband met de leesbaarheid van deze nota is in bijlage II een toelichting op elk toetsingscriterium opgenomen.

d. Conclusie.

Medewerking zal dan ook alleen worden verleend indien aan de toetsingscriteria wordt voldaan en één en ander zo sober mogelijk wordt gerealiseerd (zo weinig mogelijk bebouwing, maximale inpassing in het landschap door het stellen van eisen aan situering, kleurstelling, materiaal etc.).

9. Handhaving.

Deze nota beoogt niet alleen te voorzien in een regeling voor de aanleg van paardenbakken voor hobbymatig gebruik, maar ook een basis te bieden voor de handhaving van de illegaal opgerichte paardenbakken.

Uitgangspunt is dat, alvorens kan worden overgegaan tot handhaving van de regels van het bestemmingsplan, moet worden onderzocht of de illegale situatie kan worden gelegaliseerd.

Elke paardenbak (inclusief de daarbij behorende voorzieningen) die zonder de vereiste vergunning is/wordt aangelegd zal worden getoetst aan het nieuwe bestemmingsplan "Buitengebied" en de daarin opgenomen beleidsnota.

Hierbij wordt ook de toetsing aan het overgangsrecht betrokken. Uit deze toetsing vloeit het antwoord voort op de vraag of de paardenbak gelegaliseerd kan worden of dat tot handhaving van de bouwregels moet worden overgegaan.

Inventarisatie

Voor het verkrijgen van inzicht in het aantal bestaande paardenbakken (legale en illegale) is een inventarisatie op basis van de luchtfoto's van het grondgebied van de gemeente Haren gemaakt. Uit deze inventarisatie (zie bijlage 3) komt naar voren dat er ong. 60 paardenbakken in het buitengebied van de gemeente Haren bestaan.

Handhaving

De handhaving van illegale paardenbakken zal op dezelfde wijze geschieden als de handhaving van andere illegale bouwwerken in het buitengebied. Het handhavingsbeleid met betrekking tot illegale bouwwerken in het buitengebied is hierop dan ook van toepassing.

10. Procedurele aspecten

a. Opnemen nota in het nieuwe bestemmingsplan

Op grond van artikel 4.81 van de Algemene wet bestuursrecht heeft de gemeente de bevoegdheid (niet de verplichting) om beleidsregels vast te stellen. Het formuleren van beleidsregels heeft als voordeel dat een grote mate van uniformiteit kan worden bereikt.

In dit geval zijn de regels van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied aangepast aan de inhoud van de nota. De volledige nota zal als bijlage bij het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied worden gevoegd. In dit geval zal de nota als onderdeel van het nieuwe bestemmingsplan de volledige bestemmingsplanprocedure doorlopen en dus tegelijkertijd met het nieuwe bestemmingsplan in werking treden.

b. Hardheidsclausule.

In buitengewone omstandigheden kan op basis van zwaarwegende belangen/argumenten worden afgeweken van één of meerdere toetsingscriteria. Er vindt dan een afweging van belangen plaats die is voorbehouden aan B&W. Deze besluitvorming dient zorgvuldig, transparant en goed gemotiveerd tot stand te komen, waarbij tevens rekening gehouden dient te worden met de belangen van derden. Er kan alleen worden afgeweken via deze hardheidsclausule, indien er bij partijen (gemeente en aanvrager) consensus bestaat dat er sprake is van een bijzondere situatie (niet vergelijkbaar met andere situaties), waarbij het evident is dat toepassing van de toetsingscriteria leidt tot het onevenredig schaden van de belangen van de aanvrager.

c. Evaluatie werking nota.

Deze nota zal 2 jaar na de inwerkingtreding daarvan worden geëvalueerd. Er kan dan op basis van de uitwerking in de praktijk worden beoordeeld of de nota voldoet aan de gestelde doelstelling en/of de nota aanpassing behoeft.

11. Conclusie

De tendens in de maatschappij, dat er behoefte is aan het houden van paarden bij een woning en aan de daarbij behorende voorzieningen, maakt dat in principe daar waar dat mogelijk en aanvaardbaar is, ruimte moet worden geboden voor het realiseren van paardenbakken en de daarbij behorende bouwwerken. In deze nota wordt aangegeven, in aansluiting op de inhoud van de Kadernota, waar en onder welke voorwaarden het realiseren van een paardenbak aanvaardbaar is. In principe dient, voor zover mogelijk, een paardenbak te worden aangelegd op gronden met de bestemming "woondoeleinden". Slechts indien dit niet mogelijk is, vanwege ruimtegebrek, kan onder voorwaarden het realiseren van een paardenbak op aangrenzende gronden worden toegestaan. Dit is mogelijk indien aan de in deze nota opgenomen toetsingscriteria wordt voldaan.

Bijlage 1 Definiëring begrippen

Voor de toepassing van de “Beleidsnota paardenbakken gemeente Haren” moeten de onderstaande begrippen als volgt worden gelezen:

1. *buitenbak/buitenrijbaan/paardenbak*:

Niet-overdekte piste voorzien van een bewerkte/aangepaste bodem, waar naast training en africhting van het paard eveneens toetsing van prestaties van de combinatie paard en ruiter in diverse disciplines kan plaatsvinden;

2. *bestemmingsplan*: plan in de zin van de Wet ruimtelijke ordening, vervat in plankaart, regels en toelichting;

3. *bouwperceel/bouwwvlak*: een aaneengesloten stuk grond, waarop krachtens het bestemmingsplan een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

4. *bouwen*: het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk;

5. *bouwwerken*: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

6. *bebouwing*: één of meer gebouwen en of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

7. *hoogte*: de hoogte gemeten vanaf de gemiddelde hoogte van het omringende maaiveld tot het hoogste punt van een gebouw of bouwwerk, plaatselijke verhogingen niet meegerekend;

8. *hobby*: liefhebberij, niet op bedrijfsmatige basis uitgeoefend;

9. *bedrijfsmatig gebruik*: elk gebruik, anders dan voor hobbymatig gebruik;

10. *lichtmast*: bouwwerk dat dient ter bevestiging van lampen of verlichtingsapparaten;

11. *paardrijactiviteiten*: het houden van paarden en pony's ten behoeve van verhuur en eigen gebruik;

12. *stapmolen/trainingsmolen*: een niet-overdekte ruimte in de vorm van een cirkel, waarin een paard onder begeleiding specifieke training kan worden gegeven;

13. *erfinrichtingsplan*: een plan bestaande uit tekst en beeld waarin de inrichting van het erf vorm wordt gegeven en gemotiveerd is aangegeven op welke wijze in het voornemen rekening is gehouden met de aansluiting op het aangrenzende (buiten)gebied.

In deze nota moet het begrip paardenbak worden gelezen inclusief de daarbij behorende voorzieningen. Onder voorzieningen bij de paardenbak moet worden verstaan:

- omheining/hekwerk;
- (licht)masten;
- langeercirkel;
- paddock;
- stapmolen/trainingsmolen
- overige bij de paardenbak behorende voorzieningen.

Bijlage 2 Toelichting op elk toetsingscriterium.

Ad 1. Aan het realiseren van een paardenbak in of grenzend aan het gebied dat is aangewezen als Beschermd dorpsgezicht Rijksstraatweg zal geen medewerking worden verleend. In het beschermende bestemmingsplan “Beschermd dorpsgezicht Rijksstraatweg” is het volgende opgenomen: *“Het beschermd dorpsgezicht Rijksstraatweg is van nationaal belang vanwege zijn grote architectuurhistorische, cultuurhistorische en historisch-ruimtelijke waarde en zijn redelijk hoge mate van gaafheid en zeldzaamheid. De Rijksstraatweg is een gaaf voorbeeld van een gebied, dat zich met name in de periode 1850 – 1940 heeft ontwikkeld als vestigingsplaats voor welgestelden vanuit de stad Groningen. Dientengevolge heeft het bebouwingsbeeld zich tot een staalkaart van hoogwaardige architectuur uit bovengenoemde periode gevormd. Daarnaast is er sprake van een hechte relatie tussen ruimtelijke structuur, bebouwingsbeeld en omringend landschap. Het bestemmingsplan geeft dan ook aan dat er geen functies mogelijk worden gemaakt die vanuit omgevingsaspecten (o.a. landschap) van invloed kunnen zijn op het omliggende gebied.”*

De doelstelling van de aanwijzing van dit gebied (“Het behouden en versterken van de cultuurhistorische en landschappelijke aspecten van het beschermde dorpsgezicht Rijksstraatweg te Haren”) verdraagt zich niet met de realisering van nieuwe paardenbakken in dit gebied. Voorts zal de verschijningsvorm van het landschap door de ruimte die een paardenbak in beslag neemt kunnen worden aangetast. Uit dit criterium vloeit eveneens voort dat het realiseren van een paardenbak op de aan het Beschermd dorpsgezicht grenzende gronden eveneens niet aanvaardbaar is.

Ad 2. Zoals in de paragraaf “Reikwijdte nota” is aangegeven, is deze nota van toepassing op paardenbakken die in het kader van het hobbymatig houden van paarden worden gerealiseerd. De nota ziet niet op paardenbakken in het kader van het bedrijfsmatig houden van paarden (paardenhouderijen, maneges etc.) omdat in het nieuwe bestemmingsplan “Buitengebied” een toegesneden bestemming is opgenomen. De vraag wanneer er sprake is van het hobbymatig houden van paarden wordt beantwoord in de paragraaf “Wanneer is er sprake van hobbymatig houden van paarden?”.

Ad 3 en 4. Medewerking aan het realiseren van een paardenbak zal alleen kunnen worden verleend indien de paardenbak landschappelijk goed wordt ingepast. Dit betekent dat eisen worden gesteld aan de exacte locatie, de verschijningsvorm van b.v. het hekwerk, de kleurstelling etc. Bij een aanvraag om een paardenbak te mogen realiseren zal het principe “een paardenbak aanleggen is niet mogelijk, tenzij aan de uit deze beleidsnota voortvloeiende voorwaarden wordt voldaan” worden gehanteerd. In gevallen waarin de situering en de omgevingsfactoren (landschappelijke inpassing) daarvoor aanleiding geven zal worden gevraagd om een erfinrichtingsplan in te dienen en te laten goedkeuren door burgemeester en wethouders.

De aanleg op gronden met een andere bestemming dan woondoeleinden is alleen aanvaardbaar indien uit een overgelegd erfinrichtingsplan is gebleken dat de paardenbak niet op gronden met de bestemming “woondoeleinden” kan worden gerealiseerd en dat de paardenbak aan de gestelde voorwaarden in deze nota voldoet. Het kappen van (vergunningplichtige) houtopstanden ten behoeve van de aanleg van een paardenbak is niet aanvaardbaar tenzij door de afdeling Groenbeheer van de gemeente Haren een positief advies is afgegeven. Indien (illegaal) is overgegaan tot het kappen van bomen c.q. het verwijderen van groenopstanden zal dit met het oog op het streven naar behoud van de landschappelijke en natuurlijke waarden niet kunnen worden beloond met het mogen realiseren van de paardenbak. Dit past in het streven naar het herstel van de landschappelijke en natuurlijke waarden.

Op deze wijze kan optimaal worden ingespeeld op de specifieke locatiewaarden.

Medewerking aan het realiseren van een paardenbak en de daarbij behorende voorzieningen (zoals hekwerk, lichtmast etc.) buiten de bestemmingen "Wonen-1" en "Wonen-2" zal alleen kunnen worden verleend indien de paardenbak niet op gronden met de bestemming "Wonen-1" of "Wonen-2" kan worden gerealiseerd en de landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden niet onevenredig worden aangetast. De landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden zijn beschreven in o.a. de Kadernota Buitengebied Haren en in de toelichting van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied. Voorts zullen bij de beoordeling van de aanvaardbaarheid van de paardenbak andere documenten worden betrokken waarin het beleid van de gemeente Haren met betrekking tot de inrichting van het landschap is opgenomen zoals het oude bestemmingsplan Buitengebied 1990, het LandschapsOntwikkelingsplan (LOP), Landschapsuitvoeringsplan (LUP) etc. Hieruit vloeit voort dat de aanleg van paardenbakken in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) niet mogelijk is op gronden die de bestemming Agrarisch met waarden of Natuur en Natuur-1 hebben.

Een kwaliteit van een hoge orde is de openheid in grote delen van het buitengebied. Daarom is het beleid erop gericht om bebouwing (b.v. hekwerk en een lichtmast) zoveel mogelijk te weren. Het verlenen van medewerking aan bebouwing op deze gronden zal altijd gepaard moeten gaan met een afweging van belangen. De noodzaak van bebouwing zal steeds moeten worden afgewogen tegen de aantasting van de landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden van het gebied. Uitgangspunt hierbij is het nee, tenzij principe (geen medewerking tenzij door de aanvrager wordt aangetoond dat er geen sprake is van het onevenredig aantasten van de waarden van het landelijk gebied. De onderzoeksplicht teneinde dit aan te tonen berust bij de aanvrager. In het kader van de bescherming van de landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden van het gebied kunnen door burgemeester en wethouders nadere eisen worden gesteld aan b.v. de situering, de verschijningsvorm, de kleurstelling etc. Dit kan nodig zijn indien het voor de inpassing in het landschap gewenst is een andere situering te kiezen. Voorts kan ook op basis van welstandsoverwegingen nader eisen worden gesteld aan de kleurstelling en de verschijningsvorm.

Ad 5. In het kader van een goede ruimtelijke ordening en het hobbymatig karakter mag per woning maximaal één paardenbak worden gerealiseerd. Deze dient een paardenbak achter de woning te worden gerealiseerd. Concreet betekent dit dat de paardenbak altijd achter de achtergevel van de woning moet worden gerealiseerd. De paardenbak (of een daarbij behorende faciliteit) mag op geen enkel punt de doorgetrokken lijn van de achtergevel van de woning (inclusief aan- of uitbouwen) naar de zijdelingse perceelsgrens overschrijden. Bij hoekpercelen geldt dat een paardenbak alleen achter de naar de weg gekeerde zijden mag worden gerealiseerd.

Dit criterium is opgenomen om het stedenbouwkundig beeld vanaf de weg zoveel mogelijk te beschermen en paardenbakken e.d. zoveel mogelijk buiten het zicht vanaf de weg te houden.

Ad 6. Ter waarborging van het hobbymatig gebruik wordt uitgegaan van een paardenbak met een maximale oppervlakte van 20 bij 40 meter. Ook ter beperking van de ruimtelijke impact ligt het in de rede om de maatvoering van 800 m² (20 bij 40 meter) als objectieve norm te hanteren. Alleen bij agrarische bedrijven (bestemmingen "Agrarisch - Agrarisch dienstverlenend" en "Agrarisch met waarden") is veelal meer ruimte beschikbaar voor het aanleggen van een paardenbak. In deze gevallen is het dan ook mogelijk de oppervlakte te verruimen tot 1.250m². De oppervlakte van een paardenbak wordt gemeten aan de buitenkant van de omheining.

Ad 7. De oppervlakte van de gronden met de bestemming “wonen” waarop de woning staat, behorende bij de te realiseren paardenbak, dient minimaal 1.600m² te zijn. Indien dat een deel van het kadastrale perceel is geldt voor de berekening alleen het deel met de bestemming “wonen”. Er dient een goede verhouding te bestaan tussen het perceel met daarop de woning en bijgebouwen (gronden met de bestemming “wonen”) en de oppervlakte die is gemoeid met het aanleggen van de paardenbak (max. 800m²). Het totale perceel dient voldoende groot te zijn om (een groot deel van) de paardenbak op gronden met de bestemming “wonen” te kunnen realiseren.

Ad 8. Teneinde derden te beschermen tegen mogelijke hinder (stof, stank etc.), dient de afstand tussen een paardenbak (en de daarbij behorende faciliteiten) en een woning van derden minimaal 50 meter te bedragen. Dit is de kortste afstand tussen enig punt van de woning en de omheining van de paardenbak. Dit criterium voorkomt dat derden onaanvaardbare hinder ondervinden van een paardenbak en de daarbij behorende faciliteiten. De afstand garandeert dat burens geen onevenredige hinder zullen ondervinden van de bouwwerken en het gebruik van de paardenbak. Dit criterium sluit aan bij het gestelde in de paragraaf “Milieuwetgeving”. Voorts dient de afstand tussen een paardenbak en het aangrenzende perceel van derden minimaal 3 meter te bedragen. Deze afstand is opgenomen ter voorkoming van onevenredige hinder c.q. aantasting van gebruiksmogelijkheden van percelen van derden.

Ad 9. Voorzover mogelijk dient de paardenbak te worden gerealiseerd op gronden met de bestemming “Wonen”. In de meeste gevallen zal dit niet mogelijk zijn omdat het woonperceel (de gronden, die zijn bestemd voor “wonen”), daar de ruimte (in letterlijke zin) niet voor biedt. Dit betekent dat dan de vraag aan de orde komt of de paardenbak op de daarachter liggende gronden kan worden gerealiseerd. Dit is alleen aanvaardbaar indien de paardenbak direct aangrenzend aan de gronden met de bestemming “Wonen” wordt aangelegd en voorzover de noodzaak daartoe is aangetoond. Het enkele argument dat de paardenbak niet geheel of gedeeltelijk op gronden met de bestemming “Wonen” kan worden gerealiseerd omdat dan een deel van de tuin verloren gaat zal niet worden aangemerkt als voldoende zwaarwegend om realisering op gronden met een andere bestemming mogelijk te maken.

Het realiseren van een paardenbak op enige afstand van de gronden met de bestemming “wonen” is niet aanvaardbaar omdat dit een onwenselijke extra aantasting van het landschap betekent. Het uitgangspunt is dat indien een paardenbak gerealiseerd moet worden bij een perceel, dit gepaard dient te gaan met een zo gering mogelijk aantasting van het aangrenzende buitengebied. Deze doelstelling kan alleen worden bereikt door de paardenbak direct aansluitend aan gronden met de bestemming “Wonen” te realiseren.

Een uitzondering op dit criterium kan zijn dat in de praktijk een sloot aanwezig is tussen de gronden met de bestemming “Wonen” en de gronden waarop de paardenbak is geprojecteerd. Dit kan ertoe leiden dat de paardenbak niet direct aangrenzend kan worden opgericht, maar dat de sloot ertussen zit. Deze situatie is aanvaardbaar en hoeft op zich geen belemmering te zijn.

Ad 10. De omheining dient te zijn voorzien van een in het landschap passende gedekte kleur. Deze kleurstelling dient donkergroen of bruin te zijn. Hierbij wordt opgemerkt dat het omzoomen van de paardenbak met een streekeigen, bij het landschap passende inheemse beplanting in de plaats van een hekwerk de voorkeur geniet.

Een muur of uitvoering van een deel van de omheining in de vorm van metselwerk is niet aanvaardbaar. De ontheffing zal pas verleend kunnen worden indien het bouwplan (o.a.

hekwerk), na advisering door de welstandscommissie, voldoet aan redelijke eisen van welstand.

Ad 11. Teneinde de ruimtelijke impact niet te groot te laten worden en de landschappelijke (b.v. openheid van het landschap) en natuurlijke waarden van het aangrenzende buitengebied niet teveel aan te tasten, is gekozen voor een maximale hoogte van de omheining ad 1.50 meter.

Ad 12. Lichtmasten (en de daarmee gepaard gaande lichtuitstraling) hebben een grote invloed op de flora en fauna in het buitengebied. Het verlichten van een paardenbak is een vorm van lichtvervuiling. Het tast de belevingswaarde van de duisternis aan. Het tegengaan van lichtvervuiling en het bevorderen van de natuurlijke duisternis is één van de beleiduitgangspunten van de gemeente Haren. Daarnaast is verlichting van een paardenbak geregeld een bron van overlast voor omwonenden in de directe omgeving.

De afweging dat alleen het puur hobbymatig gebruiken van de paardenbak is toegestaan in relatie tot de impact die een lichtmast en de daarmee gepaard gaande lichtuitstraling heeft op de omgeving, leidt tot het standpunt dat lichtmasten noch enige andere vorm van verlichting bij een paardenbak zijn toegestaan.

Bijlage 3 Globale samenvattende weergave van het beleid ten aanzien van het verlenen van medewerking aan hobbymatige paardenbakken en de daarbij behorende voorzieningen bij agrarische bedrijven.

Niet-bedrijfsmatige (hobby-matige) paardenbakken
<p>Bestemmingen:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Agrarisch met waarden en Agrarisch –Agrarisch dienstverlenend (niet zijnde een paardenhouderij of een manege)
<p>In afwijking van het bestemmingsplan kan medewerking worden verleend voor de aanleg van een paardenbak mits:</p> <ul style="list-style-type: none">
- de paardenbak ten dienste staat van een hobbymatige activiteit;
- per woning mag maximaal 1 paardenbak worden opgericht;
- de paardenbak achter de bijbehorende dienstwoning wordt gerealiseerd;
- de paardenbak is gelegen bij een agrarisch bedrijf (gronden met de bestemming Agrarisch-Agrarisch dienstverlenend en alleen aansluitend op het agrarisch bouwvlak binnen de bestemming Agrarisch met waarden;
- de afstand tussen de paardenbak en een perceel van derden minimaal 3 meter bedraagt;
- de afstand tussen de aan te leggen paardenbak en een bestaande woning van derden minimaal 50 meter bedraagt;
- de oppervlakte van een paardenbak niet meer dan 1.250 m² bedraagt, inclusief omheining;
- de paardenbak is voorzien van een open omheining met een gedekte bij het landschap passende kleurstelling (donkergroen of bruin) of na goedkeuring door burgemeester en wethouders van een omzooming met streekeigen, bij het landschap passende beplanting;
- de hoogte van de omheining niet meer bedraagt dan 1.50 meter;
- bij een paardenbak geen lichtmasten worden opgericht;
- de paardenbak landschappelijk goed is ingepast (B en W kunnen nadere eisen stellen aan verschijningsvorm, kleurstelling, situering etc.);
- een erfinrichtingsplan is ingediend en is goedgekeurd door burgemeester en wethouders indien de situering of de omgevingsfactoren hiertoe aanleiding geeft.

Bijlage 4 Samenvattende weergave van het beleid ten aanzien van het verlenen van medewerking aan paardenbakken en de daarbij behorende voorzieningen.

Niet-bedrijfsmatige (hobby-matige) paardenbakken

Bestemmingen in huidige beheersverordening:

- wonen 1 en wonen 2
- agrarisch met waarden

In afwijking van het bestemmingsplan kan medewerking worden verleend voor de aanleg van een paardenbak mits:

- de paardenbak niet is geprojecteerd op gronden die zijn gelegen in of grenzend aan het Beschermd dorpsgezicht Rijksstraatweg;
- de paardenbak ten dienste staat van een hobbymatige activiteit;
- de paardenbak achter de bijbehorende woning wordt gerealiseerd;
- een erfinrichtingsplan is ingediend en is goedgekeurd door burgemeester en wethouders, voorzover de situering of de omgevingsfactoren hiertoe aanleiding geeft;
- de oppervlakte van het bijbehorende perceel waarop de (recreatie)woning staat minimaal 1600 m² bedraagt;
- de afstand tussen de aan te leggen paardenbak en een bestaande woning van derden minimaal 50 meter bedraagt;
- de paardenbak wordt aangelegd op of, indien dit niet (volledig) mogelijk is, direct aangrenzend aan gronden met de bestemming “wonen – 1” of “wonen – 2”;
- de oppervlakte van een paardenbak niet meer dan 800 m² bedraagt;
- de paardenbak is voorzien van een open omheining met een gedekte bij het landschap passende kleurstelling (donkergroen of bruin) of na goedkeuring door burgemeester en wethouders van een omzooming met streekeigen, bij het landschap passende beplanting;
- de hoogte van de omheining niet meer bedraagt dan 1.50 meter;
- bij een paardenbak geen lichtmasten worden opgericht;
- de afstand tot een perceel van derden minimaal 3 meter bedraagt;
- per woning maximaal één paardenbak is toegestaan;
- de paardenbak landschappelijk goed is ingepast (B en W kunnen nadere eisen stellen aan verschijningsvorm, kleurstelling, situering etc.);
- realisering van de paardenbak niet tot gevolg heeft dat de landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarden onevenredig worden aangetast.